

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. An Episcopus extra Diœcesim, inconsulto Ordinario loci, possit habere in suo Palatio Oratorium, ut cum Altari portatali ibi celebret, vel Missam audiat? Et an hoc procedat in alienis Diœcesibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

sed nunquam visum est, Episcopos in suis Palatiis eodem tempore fecisse celebrare in duobus Oratoriis, duas Missas, vnam pro se & aliam pro cognatis: ergo, &c. Quod patet etiam exemplo Eminentissimorum Cardinalium, qui gaudent vt probatum est in part. 6. cap. 1. vbi dicitur, vlt. eodem privilegio cap. final. quo gaudent Episcopi de dicenda, & audienda Missa in priuato Oratorio; & tamen nunquam in eorum Palatiis aut in aliis duobus Oratoriis erigere, vt simul in ipsis eodem tempore Missa celebrantur, non obstante, quod communitate habitent cum fratribus, nepotibus, cognatis, &c. Et licet hodie in Palatio, vbi gratia, Eminentissimi Domini mei Cardinalis Columnae inueniantur duo Oratoria, vnum solum tamen spectat ad ipsum, qui nunquam Cardinalis gaudet privilegio Episcoporum de dicitur. Altero vero Oratorio vtitur Excellentissimi Dux Pallianus ex privilegio peculiari Sedis Apostolicae.

3. Neque obstant adducta à Pellizzario. Dicit Pellizzario, ex consuetudine inter Episcopos erigendi in eorum Palatiis duo Oratoria. Hoc est negandum et patet omnibus: & si aliquod Palatium Episcopi inueniatur cum duobus Oratoriis, id factum fuit propter commoditatem, vt haberet promptum Oratorium, quando mutaret habitationem, v. g. in hyeme, vel aestate, concedimus itaque Episcopis duo Oratoria in eorum Palatiis, materialia tamen, sed non formalia, vt videlicet, in illis eodem tempore Episcopus audiat in vno Missam vel celebret, & in altero faciat pro aliis celebrare.

4. Dicit secundò, textum in cap. Quoniam loqui, absolute, ac illimitate. Respondeo, vt patet legentibus retum illum respicere tantum personam Episcopi, vt possit in itinere celebrare, vel facere eorundem ipso celebrare; & dat rationem: quia Episcopus debet quotidie Missam audire: quomodo ergo dictus textus potest extendi vt possit Episcopus facere celebrare, non pens se, sed pens alios in altero Oratorio, cum in isto casu deficiat ratio finalis, ex qua Pontifex concessit Episcopo dictum privilegium; quod quidem consuevit personale, obseruat Portel. in respons. reg. part. 3. cap. 1. n. 6. & alij.

5. Dicit tertio, hoc privilegium esse extendendum, quia est privilegium fauorabile. Respondeo, potius esse privilegium odiosum, vt ait Trull. in Bull. Cruc. lib. 1. cap. 1. n. 10. & Ledesma in summa, tom. 1. vlt. c. 1. n. 1. & privilegium fauorabile concedo esse ampliatum sed id procedere, quando ex vi verborum ad rationabiliter deduci potest per text. in l. quod conuenit ff. de testam. milit. quando eadem militat ratio ad text. in l. non possunt, & l. segg. & Liura non in singulis, vbi Glossa, & Doctores ff. de legib. cap. translatio, de censur. & cap. 2. de translat. Pralat. Vnde non esse privilegium fauorabile extendendum, quando eius verba non admittunt ampliationem, & sunt vltra verborum privilegij significationem, probat ex multis scribis Salgadus de resen. Bullar. part. 2. c. 30. §. 5. n. 26. Solozanus de Indiar. lre. tom. 2. lib. 2. c. 20. n. 71. & alij. Sed in nostro casu hoc privilegium ampliat vltra verborum significationem, vt patet aperte legentibus adductum cap. Quoniam. Ergo.

6. Adde quòd tunc privilegium Principis fauorabile est ampliatum, quando non vulnerat ius commune, vt patet ex cap. Sanè. cap. Porro. de privileg. & docet Praepositus in p. 2. D. Thoma, quest. 97. dub. 4. num. 4. Amicus in Cur. Theolog. tom. 5. disp. 9. sect. 3. num. 49. Fabius Galeota respons. fiscal. 12. num. 193. Palasus tom. 1. tract. 3. disp. 4. punct. 10. num. 5. Suarez concessum Episcopis, vt possint celebrare, vel audire Missam in priuatis Oratoriis, vult patet: ergo non largè, sed strictè interpretandum Tom. IV.

est. Et ideo communicata difficultate praesentis resolutionis cum illustrissimis, & Doctissimis Marco Antonio Maraldo, Sanctissimi D. N. Breuium Secretario, ac Francisco de Albicis, S. Romanae, & vniuersalis Inquisitionis Assessorè, sententiam negatiuam, quam supra firmaui, omninò approbarunt.

RESOL. IV.

An Episcopus in Palatio rurali possit Oratorium habere, & in illo cum Altari portatili Missam audire, vel dicere?

Et notatur, quod Oratorium priuatum absque Episcopi auctoritate fundatum, non vt ibi celebretur, sed vt ibi oretur, non est sub potestate Episcopi quoad ius visitandi, & procuracionem exigendi, &c. Ex p. 9. tract. Ref. 8.

§. 1. Respondeo affirmatiuè cum Patre Auerfa de Sacram. Euchar. q. 11. sect. 14. §. 5. vbi putat, quòd non est Episcopis oblati facultas habendi Oratorium ad celebrandum in proprio Palatio, vel etiam in domo rurali. Idem etiam docet Laurentius Portel in responsionibus Regul. tom. 1. p. 3. casu 20. num. 6. vbi sic ait: Ad secundum iam quaesitum iam patet responsio ex dictis: cum enim Tridentinum, nec nouum mandatum D. Papae Urbani VIII. comprehendat Oratoria Episcoporum, credo, quòd illi etiam in villa rurali poterunt cum debita licentia erigere Altare, & in ipso celebrare, vel celebrari facere, si non per cap. final. de privileg. saltem per cap. Missarum, citatum, quod id illis concedit sine restrictione. Et quanquam illa generalis concessio sit illis restricta, hodie saltem per D. Urbanum VIII. iam diximus id intelligi solum quoad Oratoria saecularium, in quibus timentur abusus, non quoad Oratoria Episcoporum, in quibus illi non praesumuntur. Sic Portel. Vide praeter citatos Doctores, Pellizzarium in Man. Regul. to. 2. tract. 8. c. 2. §. 2. n. 159. vbi concedit etiam Episcopis, vt possint erigere Oratoria in villis.

2. Notandum est hic obiter, quòd Oratorium priuatum absque Episcopi auctoritate fundatum, non vt ibi celebretur, sed vt ibi oretur, non est sub potestate Episcopi quoad ius visitandi, & procuracionem exigendi: potest tamen Episcopus ad illud accedere, & videre, an iuxta formam iuris tractetur: alias posset mandare destrui, cap. final. & ibi Abbas de censur. Et ita docet Rubens in Aphor. Episcop. verb. Oratorium n. 2. & Genuesis in Praxi, c. 17. n. 4. edit. 1.

RESOL. V.

An Episcopus extra Diocesim, inconsulto Ordinario loci possit habere in suo Palatio Oratorium, et cum Altari portatili ibi celebret, vel Missam audiat?

Et an hoc procedat in alienis Diocesibus, non autem in urbe Romana? Ex p. 9. tr. 1. Ref. 39.

§. 1. Alibi contra Beiam, & Emmanuelem Sa affirmatiuam sententiam docui cum Portel in resp. Reg. tom. 2. p. 3. casu 20. num. 7. cui nunc addo, me citato, Patrem Pasqualigum dec. 66. num. 3. quia Conc. Trid. non prohibet Episcopis, quòd celebrent in Altari portatili: sed quòd non permittant celebrari, siue à saecularibus, siue à Regularibus; nec item quòd vnus Episcopus non permittat celebrari ab alio Episcopo, quando existit in sua Diocesi. Non enim Episcopi veniunt nomine saecularium ob dignitatem, qua praecellunt; & proinde debuissent specialiter nominari, si eos comprehendere voluisset. Et quidem cap. Quoniam de privileg. in 6. concedit Episcopis hoc privilegium, quia

Sup. hoc inf. in Ref. 6. §. Sed. cursum propè fin. & in Ref. 31. §. 1. & vlt.

ed. què 122. n. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140.

Alibi in Ref. seq. & in ro. 9. tr. 7. Ref. 49. §. Vnde etiam, & §. Secundo praemittendum. lege eorum doctrinam.

quia sæpe absunt à suis Ecclesiis, quod maximè potest evadere, cum sint in aliena Diocesi. Deinde id probatur, quia Episcopum celebrare Missam in Oratorio p[ri]vato, dum in aliena Diocesi moratur, non est exercere iurisdictionem contentiosam, vt patet, sed voluntariam: hanc verò voluntariam iurisdictionem, seu potius priuilegium personale, potest exercere in aliena Diocesi, vt tenet Sanchez lib. 3. de matrim. disput. 19. à num. 7.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Sed. in fine.

2. Nota tamen, hoc procedere in alienis Diocesis, non autem in Vrbe: nam propter reuerentiam Summo Pontifici debitam Romæ Episcopi commorantes in eorum Palatiis non possunt habere Oratorium priuatum, & ibi Missam celebrare, vel audire, vt notat Riccius part. 4. decis. 78. Alfidus in praxi, part. 1. cap. 13. num. 6. Venerus in exam. Episcop. lib. 4. cap. 7. num. 4. & alij.

3. Verùm his, quæ dicta sunt in hac resolutione, & in duabus superioribus, videtur ob stare Concilium Tridentinum. sess. 22. in Decreto de obseruandis, & vitandis in celebratione Missar. in quo videtur derogatum priuilegium Episcoporum. Sed, vt supra cursum obseruauimus, dicendum est, non esse in Concilio dictum priuilegium derogatum, & ita docet Præpositus in 3. par. quest. 83. art. 3. dub. 1. num. 149. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 26. g. 4. Fagundez de præcept. Eccles. præcept. 1. lib. 3. cap. 3. nu. 19. Ioan. Valerius in different. vtriusque fori, verb. Missa, differ. 2. Hieronimus Garcias in summa Theol. mor. tract. 3. difficult. 8. dub. 2. punct. 2. num. 195. & ita declarasse Sacram Congregationem anno 1586. die 19. Iunij testatur Valerius.

RESOL. VI.

An Episcopi extra Diocesim possint cum Altari portatili celebrare per se, vel per alium in presentia sua? Et notatur, quod in Oratorio Palatii Episcopi potest quis celebrare, presente Episcopo, non autem absente. Et docetur Episcopos, non obstante Concilio Tridentino, & Decreto Urbani VIII. posse etiam si non sint infirmi, vel in itinere, erigere Oratorium in suis Palatiis, & Villa rurali, & ibi celebrare, vel audire Missam, non autem Romæ. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 11.

§. 1. Sup. hoc in Ref. præterita, & in aliis §. eius primæ nor. & inf. ex Ref. 31. lego recitatiuè §. vii.

Ad hunc casum ita respondet Beia part. 4. cas. 33. Quando Episcopus fuerit in alieno Episcopatu permansens per multos dies, ita vt non sit per modum transitus & itineris, sed iusti & vtilis Ecclesie negotij, tunc non suffragatur priuilegium celebrandi extra Ecclesiam cum Altari portatili, quia cessat eius ratio, & maximè quando Episcopus loci, in quo degit, prohibuerit ne quis celebret in suo Episcopatu extra loca sacra, vel quod ad id fuerint ab ipso deputata, hanc sententiam tenet etiam Nauarrus cons. 5. & 16. de priuileg. & Emanuel Sa. ver. Episcopus, num. 24. vbi sic ait, Episcopus potest dicere vbiq[ue] Missam in sua diocesi cum altari portatili, & extra cum licentia Episcopi loci, vbi receptum est Concilium Tridentinum. Sic ille.

2. Sed non desinam hinc adnotare, absolute & sine vlla distinctione affirmatiuam sententiam docere Laurentium de Portel in respons. Regul. part. 5. cas. 10. nu. 7. vbi sic ait: Dubitari potest an Episcopus possit Altare erigere priuatum, vt in illo celebret, vel faciat celebrare in Oratorio priuato, etiam quando est in aliena diocesi: Credo quod poterit, primò quia cap. final. de priuileg. in 6. videtur fauere dicens de illis concedi, quia sæpe absunt à suis Ecclesiis, quod maximè potest euenire cum sint in aliena diocesi. Secundo id probatur, quia Episcopum celebrare Missam in Oratorio priuato dum in aliena diocesi moratur, non est exercere iurisdictionem contentiosam, vt patet, sed voluntariam;

hanc verò voluntariam iurisdictionem, seu potius priuilegium personale potest exercere in aliena diocesi, vt tenet Sanchez lib. 3. de matrim. disput. 19. à num. 7. ergo, &c. Ita Portel, vbi fuscè probat Episcopos non obstante Concilio Tridentino, & decreto Urbani VIII. posse etiam si non sint, vel in itinere, erigere Oratorium in suis Palatiis, & in villa rurali, & ibi celebrare, vel audire Missam, quod etiam docet Venerus vbi infra, & præter ipsos posse Episcopum portare secum Altare viaticum, & in itinere non solum in sua, sed etiam in aliena diocesi, non tamen Romæ, Missam celebrare, & celebrari facere, docet Gauantus in enchir. Episc. ver. Episcopus, num. 8. & 9. cum Vgolino de potest. Episc. lib. 1. c. 2. §. 2. n. 4. Mauritius Alzedo in praxi Episc. p. 2. cap. 13. n. 6. Venerus in examine Episc. lib. 4. cap. 17. num. 14. & ita ego sentio, quicquid Sa. vbi supra & alij dixerint.

3. Notandum est etiam hic cum dicto Portel, quod legimus in Oratorio Palatii Episcopi potest quis celebrare præter ipso Episcopo, non autem ipso absente, quia illud priuilegium non est reale, id est, illi Oratorio concessum, vel loco, sed est priuilegium personale, concessum scilicet personæ Episcopi, cum celebrat, vel cum ibidem audit, ac proinde ceteri Sacerdotes absente Episcopo non poterunt tali priuilegio gaudere.

RESOL. VII.

An mortuo Episcopo, possint eius familiares audire Sacrum in Oratorio priuato sui Palatii? Idem dicendum est de familiaribus Cardinalis in predicto casu. Ex part. 9. tract. 1. Ref. fol. 40.

§. 1. Affirmatiuè respondet Pater Pellizzarius in Man. Reg. tom. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 1. n. 163. quia, ait ipse, Diana docuit, mortuo Episcopo, eius Palatium gaudere immunitate. Ergo etiam, mortuo Episcopo, Oratorium dicti Palatii poterit deseruire ad celebrandum.

2. Sed hæc opinio non est admittenda; quia ideo familiares Episcoporum gaudent priuilegio audiendi Missam in eorum Oratoriis; quia accessorium sequitur naturam principalis ex vulgatis iuribus, & ne Episcopus remaneret sine familia, dum ipsa ad audiendam Missam iret ad Ecclesiam; sed mortuo Episcopo deficit principale, neque familiares debent amplius Episcopo assistere: ergo non possunt, mortuo Episcopo, amplius gaudere dicto priuilegio; quia, principali deficiente, deficit accessorium. Quod aperte confirmatur: nam Domini Cardinales gaudent eodem priuilegio, quo gaudent Episcopi quoad celebrationem Missæ in priuato Ordinario Palatii: sed mortuo Cardinale, dictum priuilegium, vt patet ex praxi, statim cessat nec amplius in dicto eorum priuato Oratorio Missa dici potest. Ergo idem erit dicendum, mortuo Episcopo.

3. Verùm ego puto, rationem esse: quia priuilegium dicti cap. Quoniam, dirigitur, & respicit, vt patet ex contextu literæ, personam Episcopi; & non locum, & ideo est priuilegium personale. Vnde patet responsio ad argumentum de immunitate Palatii Episcopi, ipso mortuo: est enim dispar ratio inter vtrumque casum, nam priuilegium cap. Id constitutum 17. quest. 4. de immunitate Palatii Episcopalis, est priuilegium locale: vnde Episcopus, etiam si sit absens, vel mortuus, gaudet immunitate, vt ex hac ratione probat, me citauit Ioan. Baptista Ciarpinus in controu. forens. tom. 2. cap. 198. num. 10. sed priuilegium cap. Quoniam, respicit, vt dictum est, tantum personam; ergo. Et ideo nostram sententiam indiuidualiter tenet Pater 49. Aucta